

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ
ТА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ:
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ВИМІР**

***CURRENT PROBLEMS OF SOCIAL WORK
AND SOCIAL SECURITY:
EUROPEAN AND NATIONAL DIMENSION***

Матеріали
III Міжнародної науково-практичної конференції
(29-30 травня 2025 року)

Луцьк – 2025

УДК 364(4 + 477) (08)

A43

Рекомендовано до друку вченою радою
факультету педагогічної освіти та соціальної роботи
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 10 від 19 травня 2025 р.)

НАУКОВА РЕДАКЦІЯ

Бевз Г.М. – доктор педагогічних наук, професор

Слозанська Г.І. – доктор педагогічних наук, професор

Mirowska Mariola doktor, profesor

Чернета С. Ю. – доктор педагогічних наук, професор

Степаненко В.І. – доктор педагогічних наук, професор

Бичук І.О. – кандидат філософських наук, доцент

Белкіна-Ковальчук О.В. – кандидат педагогічних наук, доцент

Колосок А.М. – кандидат економічних наук, доцент

A43 Актуальні проблеми соціальної роботи та соціального забезпечення : європейський та національний вимір : Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (29–30 травня 2025 року) [Текст] / за заг. ред. С. Ю. Чернети. Луцьк, 2025. 256 с.

У збірнику представлено матеріали доповідей учасників III Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми соціальної роботи та соціального забезпечення : європейський та національний вимір».

Матеріали подано в авторській редакції.

© Волинський національний університет
імені Лесі Українки, 2025

Петрук Вікторія

ЗМІСТ І СТРУКТУРА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ	171
--	-----

Рижанова Алла

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОФОРІЄНТАЦІЯ ДІТЕЙ В УМОВАХ ЇХ КІБЕРСОЦІАЛІЗАЦІЇ	175
---	-----

Рубан Павло

СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО ЯК УМОВА АДАПТАЦІЇ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ ВНАСЛІДОК ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ПОРУШЕНЬ	179
---	-----

Сербалюк Юрій

НЕОБХІДНІСТЬ МОДЕРНІЗАЦІЇ ДОПОМОГИ ПРИ НАРОДЖЕННІ ДИТИНИ	183
---	-----

Скіць Андрій

РЕСОЦІАЛІЗАЦІЙНА СКЛАДОВА КРИМІНАЛЬНО- ВИКОНАВЧОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ	187
--	-----

Слесарчук Андрій

БАР'ЕРИ В РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМ ПРОФІЛАКТИКИ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ ФАХІВЦІВ ІЗ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ У ДЕОКУПОВАНИХ ГРОМАДАХ: РЕЗУЛЬТАТИ ЕКСПЕРТНОГО ОЦІНЮВАННЯ	191
--	-----

Сорока Ольга

ПОТЕНЦІАЛ АРТ-ТЕРАПІЇ У РОБОТІ З ДІТЬМИ, ЯКІ ПЕРЕЖИЛИ СТРЕС ПІД ЧАС ВІЙНИ	195
--	-----

Спіріна Тетяна, Лях Тетяна

МОНІТОРИНГ І ОЦІНЮВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРОГРАМ ЯК НАПРЯМ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ (НА ПРИКЛАДІ ОПП «СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА»)	199
---	-----

Стасюк Валентина

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	203
---	-----

Степаненко Вікторія

ІНСТРУМЕНТИ СОЦІАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ У ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ	206
--	-----

Столярик Ольга

ІНТЕГРАЦІЯ ЗНАННЯ ПРО ТРАВМУ У ПРОФЕСІЙНУ ПІДГОТОВКУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ	210
--	-----

Сушик Ірина

ГЕНДЕРНИЙ ПАСПОРТ ЯК ІНСТРУМЕНТ АУДИТУ ТА МЕХАНІЗМ СОЦІАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ В ГРОМАДІ	214
--	-----

Тетяна Спіріна

*завідувач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи,
гарант ОПП «Соціальна педагогіка» спеціальності 231 Соціальна робота другого
(магістерського) вищої освіти
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка*

Тетяна Лях

*професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи,
гарант ОПП «Моніторинг і оцінка соціальних програм» спеціальності 231
Соціальна робота другого (магістерського) вищої освіти
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка*

МОНІТОРИНГ І ОЦІНЮВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРОГРАМ ЯК НАПРЯМ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ (НА ПРИКЛАДІ ОПП «СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА»)

Виклики воєнного часу трансформують зміст соціальної роботи. Програми допомоги внутрішньо переміщеним особам, підтримки дітей і сімей у кризових ситуаціях, супроводу осіб, які втратили житло або роботу, соціальної підтримки військовослужбовців і ветеранів, сленів їхніх сімей потребують не просто реалізації, а точного аналізу їх ефективності. Як зрозуміти, чи справді соціальна програма приносить результат? Як довести суспільству, донорам, державі, що обрані механізми працюють? Відповідь одна – через професійне оцінювання і моніторинг.

На жаль, в Україні історично ця сфера залишалась слабо розвиненою: соціальні працівники не завжди були готові до системного аналізу результативності, використання кількісних і якісних методів, формування доказової бази. Сьогодні ж, коли ресурси обмежені, а запити суспільства високі, підготовка фахівців, здатних мислити аналітично, критично оцінювати політики і практики, виходить на перший план.

Сучасний соціальний працівник – це не тільки виконавець, а й дослідник, стратег, комунікатор і оцінювач. Саме таку модель професіонала готує магістерська програма «Соціальна педагогіка» (231.00.02) Київського столичного університету

імені Бориса Грінченка. Вона побудована на засадах міждисциплінарності, студентоцентрованості та відповідальності перед суспільством.

Серед професійних компетентностей, які формуються в межах програми, варто виокремити й такі, що прямо стосуються оцінювання: здатність до оцінки процесу і результату професійної діяльності та якості соціальних послуг; здатність збирати й здійснювати кількісний і якісний аналіз емпіричних даних; здатність розробляти критерії та показники ефективності професійної діяльності; здатність критично оцінювати результати наукових досліджень і формувати рекомендації.

Навчальні дисципліни «Кількісні та якісні методи соціально-педагогічних досліджень», «Методологія досліджень проблем соціальної роботи», «Менеджмент соціально-педагогічної діяльності» формують дослідницьку та аналітичну культуру. Практична складова програми, яка передбачає виробничу і переддипломну практику, забезпечує можливість застосовувати методи оцінювання в реальних умовах.

На шляху до ефективного впровадження оцінювання соціальні працівники стикаються з низкою викликів, що особливо загострюються в умовах воєнного стану.

Виклик	Опис	Відповідь програми
Обмежені ресурси для аналізу ефективності	Програми часто реалізуються в умовах дефіциту часу, коштів, персоналу	Навчання «швидкісним» методам збору даних, використання дистанційних інструментів
Невизначеність та мінливість контексту	Соціальні умови змінюються щодня	Формування навички адаптивного оцінювання, здатності працювати в умовах нестабільності
Низька культура оцінювання в організаціях	Відсутність звички працювати з індикаторами	Формування критичного мислення, орієнтація на доказову соціальну роботу
Брак кваліфікованих оцінювачів	Соціальні працівники не проходять спеціалізованого навчання	Поглиблення дослідницьких компетентностей, тьюторство фахівців із практики

Потреба у мультипрофесійній взаємодії	Оцінювання потребує командної роботи з психологами, юристами, економістами, управлінцями	Розвиток навичок міждисциплінарної співпраці
---------------------------------------	--	--

Зупинимося детальніше на означених викликах і шляхах їх подолання.

Перший виклик – обмеженість ресурсів – типовий для громад та організацій, які працюють на прифронтових або деокупованих територіях. Нестача фахівців, перевантаження, швидке згорання програм часто роблять неможливим повноцінне оцінювання. Саме тому в ОПП передбачено опанування інструментів онлайн-опитувань, швидкісного аналізу даних, побудови логіко-структурованих моделей у стислі терміни.

Другий виклик – мінливий контекст – змушує соціальних працівників працювати не за статичними алгоритмами, а гнучко реагувати на ситуації. У межах програмного результату навчання студенти вчать проєктувати індикатори, що змінюються разом із програмним циклом.

Третій аспект – низький рівень культури оцінювання – стосується не лише практиків, а й інституцій загалом. Формальна звітність часто підміняє реальний аналіз результатів. Програма відповідає на це шляхом розвитку критичного мислення, акцентуючи на показниках ефективності та результативності.

Четвертий виклик – кадровий. В умовах війни значна частина фахівців змінила сферу зайнятості або виїхала з країни. У результаті багато соціальних програм реалізуються без належної участі підготовлених оцінювачів. Тому програма включає комплексне вивчення кількісних і якісних методів дослідження, а також залучає до навчального процесу експертів-практиків.

П'ятий виклик полягає у необхідності забезпечення мультипрофесійної взаємодії в процесі оцінювання соціальних програм. Ефективне оцінювання вимагає не лише участі фахівців із соціальної роботи, а й тісної співпраці з представниками суміжних галузей — охорони здоров'я, освіти, права, психології. Такий міждисциплінарний підхід зумовлює потребу у сформованих навичках міжпрофесійної комунікації, фасилітації спільних рішень, координації командної

діяльності та розуміння специфіки фахових ролей у загальному соціальному контексті.

Таким чином, запропонована нами таблиця не лише візуалізує ключові труднощі, а й ілюструє практичний потенціал програми як освітньої відповіді на складні виклики часу. Це не формальний набір дисциплін – це інструментарій для перетворення соціальної роботи в гнучку, ефективну та доказову практику.

Отже, професійна підготовка соціальних працівників до здійснення моніторингу та оцінювання соціальних програм є не факультативним доповненням до професійної освіти, а її необхідним складником, що визначає якість і результативність соціальної політики в сучасних умовах. Йдеться про формування спроможності діяти на засадах доказовості, відповідальності та прозорості. Такий підхід відповідає актуальним викликам воєнного часу й трансформаційного періоду, коли кожне соціальне втручання має бути обґрунтованим, а кожна програма – підзвітною. Освітньо-професійна програма «Соціальна педагогіка» Київського столичного університету імені Бориса Грінченка послідовно втілює цю мету, готуючи фахівців, здатних здійснювати комплексний аналіз соціальної дійсності та підвищувати ефективність системи соціального захисту через якісне оцінювання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. 231.00.02 ОПП Соціальна педагогіка (231 Соціальна робота). *Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*. URL: <https://fpsrso.kubg.edu.ua/struktura/kafedry-fakultetu/kafedra-sotsialnoi-pedahohiky-ta-sotsialnoi-roboty/osvitni-prohramy/druhyi-mahisterskyi-riven/2647-231-00-02-sotsialna-pedahohika-2.html> (дата звернення: 18.05.2025).